

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-ל - אליה

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

סיכום קצר וחלקי לשיעור

[ההבחנה הפשוטה שמבינים היא – "שנהיה לראש ולא לזנב", אבל כאן בשיעור מתבררת בהרחבה עומק הוראת חז"ל "הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים" (אבות פ"ד משנה כ')]

א. שורש ההבחנה של זנב הוא ביצירת האשה ושלמות המדרגה מתגלה באליהו שמבשר על הגאולה.

ב. הגדרת זנב: נקודה מהמדרגה העליונה היוצאת לחוץ שהיא שורש להתפרטות במדרגה תחתונה ממנה נקודה זו היא הממוצע המחבר בין ב' המדרגות.

ג. הבחנה שורשית לדבר: מדרגת טעם לעומת 'נותן טעם' [- טעם שכלי או טעם של החיך -], - 'טעם כעיקר' הוא גילוי עצם הדבר שזה המדרגה העליונה, ו'נותן טעם' הוא נקודה מן הדבר שהטעם מתפשט ומתקבל בה, שזה במדרגה התחתונה. והממוצע ביניהם זה ההבחנה של זנב הבהמה - האליה - שבהיותה ה'שופרי דשופרי', הטעם השלם שבקרבן היא לא נאכלת אלא עולה לעילא ומגלה את הממוצע שבין הטעם ל'נותן טעם'.

ד. בהקבלה לכך יעקוב אבינו לוקח את הו' כפקדון מאליהו והופכו לאליה מלשון אליה הוא מעמיד אותו במדרגת הממוצע להעלות את ה'נותן טעם' לטעם, ובהרחבה יותר "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" - הממוצע המחבר את כלל הענפים לשורשים ואת כל המדרגות ל'אחד' שזה בשורת הגאולה.

אליה [אליה] - בחלק מהבעלי חיים הזנב שלהם הוא הנקרא אליה, ובפרטות יותר כמו שמבואר בספר הכתב והקבלה ועוד, זה נאמר דייקא באיל שהמקום המשובח ביותר שבו הוא תוקפו וחוזקו זהו האליה, איל הוא מלשון חוזק ותוקפו של האיל הוא באליה שלו, וע"ש כן היא נקראת אליה כי שם תוקף האיל, - כשם שיש את האיל בצירוף ה"א הידיעה בראשיתו מעין כך זהו האותיות של אליה.

"אליה לגבוה סלקא" - הגדרת עליית האליה ללעילא

ובפרטות יותר, האליה הוא המקום המשובח ביותר כמו שמבואר בגמ' בתחילת פסחים במעשה הידוע באותו גוי שהיה עולה לירושלים לאכול מן הפסח ואמר לרבי יהודה בן בתירא "אנא הא קאכילנא משופרי דשופרי", אמר לו רבי יהודה בן בתירא "מי קא ספו לך מאליה" כלומר, שזה החלק המשובח ביותר ואז כשעלה לירושלים כמו שמבואר שם בגמ' אמרו לו "אליה לגבוה סלקא", - זה לא מאכל שנמסר לאדם אלא 'לגבוה סלקא', - וכמו שמבואר בדברי רבותינו שמה שהיא נקראת אליה זהו צירוף האותיות א-ל, י-ה וכמו כן מלשון אל כלומר שזה עולה אל ה-י-ה, - "כי בי-ה ה' צור עולמים", חלקו הראשון של שם הוי"ה הוא י-ה וזהו אליה אל-י-ה, האליה עולה ללעילא - 'לגבוה סלקא', - כך מביא ה'בן איש חי' בשם אביו.

ובהגדרת 'אליה לגבוה', לאיזה 'גבוה' האליה עולה - הרי כמו שמבואר בדברי חז"ל שמובא ברמב"ן ש"אדם כי יקריב מכס" היינו שכאילו נפשו הוא מקריב שכאשר מעלים את הקרבן העליה השורשית שלו היא שהוא עולה ממדרגת בהמה למדרגת אדם, זה ההגדרה של קרבן - 'נפש כי תקריב' עליית הבהמה ממדרגת בהמה למדרגת אדם, ומצד כך יש אכילת הדיוט ויש אכילת גבוה, באכילת הדיוט המאכל עולה למדרגת אדם ולכן כידוע עד מאד מרבתינו זה מה שמבואר בגמ' בפסחים דף מ"ט שעם הארץ נאסר לאכול בהמה וביארו רבותינו שהטעם הוא מחמת שאין לו כח להעלות את הבהמה למדרגת אדם כיון שהוא עצמו, ה'עם הארץ', דומה לבהמה, ומ"מ א"כ, העלייה של אכילת אדם מעלה בהמה למדרגת אדם, ובאכילת גבוה יש שתי עליות, יש עלייה למדרגת אדם ויתר על כן - 'לגבוה סלקא' יש עליה יותר גבוהה שזה עולה ל-למעלה מצורת אדם כביכול, אליו יתברך שמו.

אבל בהגדרה הכוללת ממש - "אדם ובהמה תושיע ה'" עליית הבהמה עולה למדרגת אדם, ולפי"ז בפרטות לסוגיא דידן, יש את הבהמה ויש את האדם והנקודה הממוצעת בין מדרגת בהמה לבין מדרגת אדם זוהי האליה, היא המקום המשובח, - ה'שופרי דשופרי' שבבהמה, הוא הממוצע שבין האדם לבהמה.

עומק מדרגת אליהו הנביא שנקרא אליה מלשון אליה

יתר על כן, אליהו הנביא פעמים נכתב עם ו' ופעמים נכתב בלי ו' – "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא" בלי ו', וכמו שאומרים חז"ל שה' פעמים נכתב יעקוב עם ו' ונכתב אליה בלי ו' כי יעקב אבינו לקח את הו' מאליהו הנביא כפקדון על מנת שיהיה בידו ערבון שאליהו עתיד לגאול את בניו, ועל שם כן הוא נקרא אליה והוא נקרא אליהו שה' פעמים הוא נקרא אליה.

וא"כ מונח בו באליהו שני שמות, הוא נקרא אליה מלשון אליה והוא נקרא אליהו, – כידוע עד מאד אליהו בגימטריא בהמה ואליה בגימטריא אדם עם הכולל, – זה עומק המדרגה של אליהו הנביא, שני השמות שבו שם אחד הוא כנגד אדם ושם שני כנגד בהמה, כלומר שהוא צירוף של מדרגת האדם ומדרגת בהמה, ובדקות מה שאליה בגימטריא הוא אחד יותר מאדם כי זה מקום האליה, הישופרי דשופרי' שזה הממוצע בין האדם לבהמה – זה מקומו, מנין אדם הוא מ"ה ואליה היא מ"ו – זה ה'אחד' שיוצא מהאדם עד בהמה שהיא נ"ב בגימטריא אליהו – זה עומק נקודת מדרגת אליהו הנביא.

ובאליהו הנביא נאמר "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" שהוא מצרף את האב ואת הבן יחד, כלומר, שהוא מצרף את השורש עם הענפים, זה ההגדרה של צירוף אב ובנים.

ובלשון אחרת, בשורש מדרגת האדם הוא היה אדם ובנפילה שלו כשהוא נפל לענפים בבחינת 'נמשל כבהמות נדמו' ואליהו הנביא בא לצרף את מדרגת האדם עם מדרגת הבהמה – זהו 'והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם' שהרי בן בגימטריא בהמה, הוא מצרף את מדרגת אדם ואת מדרגת הבהמה, זה עומק הצירוף שמונח במדרגת אליהו הנביא כפי שחודד.

ונקודת הצירוף נמצאת בפרטות באליה שהיא בבחינת זנב.

שורש הויית האשה, – מהצד העליון אליה ומהצד התחתון – זנב

ולפי"ז יתר על כן, – פשוט וברור, – 'נמשל כבהמות נדמו', בנפילה של האדם ממדרגת אדם למדרגת בהמה – שורש הנפילה היה מכח חוה – 'ותאכל ותתן גם לאישה', מכח כך נעשה כל שורש הנפילה, וכידוע עד מאד דברי הגמ' בברכות ועירובין ועוד – המחלוקת בשורש צורת יצירת האדם באיזה אופן זה היה, שלחד מ"ד אדם וחווה היו 'דו פרצופין', ולחד מ"ד הם היו 'פרצוף וזנב' שהנקיבה היתה בהבחנה של זנב, ומצד ההבחנה שהיא היתה בבחינת זנב – היא היתה צריכה לעלות ממדרגת זנב למדרגת פרצוף.

אלו ואלו דברי אלקים חיים – ולכן, במדרגה העליונה שלה היא פרצוף, – פרצוף ופרצוף, דו פרצופין, ובמדרגה התחתונה שבה היא זנב.

אילו הם לא אכלו מעץ הדעת אלא הם היו אוכלים מעץ החיים – היא היתה עולה ממדרגת זנב למדרגת פרצוף, והיא גופא – בשורש יצירתה היא היתה בבחינת 'אם כל חי' שאם בגימטריא איל, והרי הזנב של האיל נקרא אליה, וא"כ היא היתה בבחינת זנב שהוא אליה אותיות א-ל-י-ה כמו שהוזכר שזה הצירוף של האליה, – היא היתה במדרגת הממוצע בין האדם והבהמה, – זה ההבחנה הנקראת זנב, שהרי בלשון הקודש כל דבר הבולט ויוצא לחוץ הוא הנקרא זנב כמו שיש בלשון הש"ס כסדר את הלשון של זנב לאו דוקא ביחס לבעלי חיים, – יש זנב במזלות, יש זנב בגדרי מחיצות וכן ע"ז הדרך, כלומר שהמציאות שהיא היתה זנב, היינו שהיא היתה הנקודה של שורש ההתפרטות שבמדרגת אדם, שההתפרטות שבו כשהוא יורד לתתא זה מדרגת בהמה, והממוצע בין מדרגת אדם למדרגת בהמה – היא היתה חוה מצד ההבחנה שהיא זנב, משא"כ כאשר היא חוטאת, הם נופלים ממדרגת אדם למדרגת בהמה ואז – 'נמשלו כבהמות נדמו', – כיון ששורש הוייתו, שורש מקומה היה במדרגה הנקראת זנב – זהו מקומה – מהצד העליון זה היה אליה לעלות ללעילא 'אליה לגבוה סלקי' אבל מהצד התחתון שבדבר זה נופל למדרגת בהמה כמו שהוזכר.

השורש שנלכלו העורבים לאליהו – מכח תערובת דתיקון

והרי ששורש אליהו הנביא ומקורו הוא מאותו שורש של הממוצא שמתגלה בשורש בריאת האשה, ושם בשורש בריאת האשה נעשה שורש מציאות החטא שהם נפלו ממדרגת אדם למדרגת בהמה, ושם נאמר "ביום אכלך ממנו מות תמות" – ופשוט וברור, הרי לאליהו היה זמן שלא היה לו מה לאכול והעורבים הם אלו שכלכלו את אליהו, כלומר, היפך התערובת שנתגלה בחטא עץ הדעת שזה התערובת דקלקול של טוב ורע מעורבים זה בזה שזהו התערובת דקלקול שהוא שורש כל

מציאות החטא, והרי אליהו, הוא מונח באותו שורש של חטא שנתבאר בבחינת זנב שהיא שורש נקודת הנפילה כפי שחודד, אצל מדרגת אליהו מתגלה שהעורבים כללוהו, – העורב נקרא **עורב** מלשון **תערובת**, אבל הם לא מכלכלים אותו מהצד של התערובת דקלקול של עץ הדעת טוב ורע אלא דייקא מתגלה בו כח התערובת דתיקון, – זה מה שהעורבים מכלכלים את אליהו.

עומק עליית אליהו בלא מיתה – מדרגת 'זנב לאריות'

ולפי"ז פשוט וברור הרי יש שנים שמפורשים בקרא שעלו לרקיעא [מלבד אלו שמבואר בחז"ל] שהם חנוך ואליהו, – יש בזה כמה וכמה הבחנות אבל בהגדרה הכוללת ממש זה מה שמוזכר בקרא, – אליהו עולה בסערה השמימה, הוא איננו מת, ופשוט שמה שהוא אינו מת זה מחמת שאין בו את שורש התפיסה של מיתה, כי כפי שנתבאר, הוא היה באותו מקור, באותה תפיסה של בחינת זנב שהיא שורש נקודת הנפילה שזה **האליה**, ומה שהוא עולה בסערה השמימה זהו **האל** – י-ה, לשם הוא עולה, זוהי מדרגתו של אליהו, והרי שמה שהוא איננו מת זה גופא התיקון של מדרגת הזנב, זה התיקון שמתגלה במדרגת הזנב מכחו של אליהו שבמקום שהזנב יהיה בבחינת 'ראש לשועלים' שהוא יורד לתתא הוא הופך להיות 'זנב לאריות', כלומר שהמקום העליון זה מקומו, זה עלייתו של אליהו שהוא איננו מת ובו מתגלה העומק של נקודת שורש תיקון החטא – וזהו מה שכללוהו העורבים כמו שנתבאר.

אופני "גילוי אליהו" שבאחרית הימים

כידוע עד מאד בדברי חז"ל יש שני אופנים של גילוי אליהו באחרית הימים שהרי עיקר גילוי אליהו הוא באחרית הימים – "הנני שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא", – כמובן יש גילוי אליהו שהיה כסדר כמו שמובא כסדר בדברי חז"ל וברבותינו, אבל עיקר גילוי אליהו זהו "הנני שולח לכם את אליה הנביא" קודם בוא יום ה' הגדול והנורא, זה עיקר הזמן של גילוי אליהו, ובגילוי הזה של אליהו יש בו בכללות שני שורשים, או באופן של "אורח שכל" או באופן של פנים בפנים [ובדקות, כמו שמבואר ברמ"ק, יש גילוי שלישי באופן של התעוררות הלב שזהו ה'השיב לב אבות על בנים' מצד ההתעוררות שבלב, תשוקת הנשמה], וא"כ בהגדרה הכוללת בדברי חז"ל יש שני אופנים של גילוי אליהו, באופן של "אורח שכל" ובאופן של פנים בפנים.

גילוי אליהו במדרגת פרצוף וגילוי אליהו במדרגת זנב

ובביאור הדברים מהו גילוי של פנים בפנים ומהו גילוי של "אורח שכל" – להבין עמוק – [בפנים אחד לסוגיא, בהדגשה] גילוי של פנים בפנים זהו מהשורש שאדם וחיה נבראו ב' פרצופין, כלומר זה מדרגת פרצופין ושמה הגילוי הוא גילוי של פנים, מתחילה ה'דו פרצופין' היו אחור באחור ולאחר מכן חזרו להיות פנים בפנים אבל הגילוי הוא גילוי במדרגת פרצוף, במדרגת פנים, זהו הגילוי אליהו ששורשו ב'דו פרצופין'.

אבל יש גילוי אליהו נוסף שהוא בבחינת זנב, – ההגדרה של זנב הוא שזה דבר היוצא לחוץ כפי שהוזכר, ולפי"ז הגילוי של 'אורח שכל' כמו שמבואר בדברי רבותינו, הגדרת הדבר הוא שנשפע לאדם שפע שכלי ועל דרך כלל הוא איננו מכיר מהיכן בא אותו שפע והשפע הזה הוא הנקרא גילוי אליהו, וכמובן יש בזה הגדרות שאפשר לחדד אותם לפי כמה לשונות שנתבארו בדברי רבותינו, אבל בהגדרה הכוללת ממש זהו שפע הנשפע לשכלו של האדם – שהמקור הזה זהו **המדרגה** של גילוי אליהו והאדם עצמו הוא איננו מודע מהיכן בא לו אותו מציאות של שפע, ומ"מ א"כ, השפע הזה היא המדרגה הנקראת זנב, כלומר זה שפע הנשפע מלעילא לתתא ויוצא לחוץ שבוקע ויוצא לחוץ השפע המסויים הזה, והשפע הזה הוא הנקרא זנב.

וכמובן, מצד ההבחנה הפשוטה א"כ, הגילוי של פנים בפנים גדול מהגילוי של מדרגת זנב אבל בעומק יש את הזנב ששייך לעולם העליון בבחינת "זנב לאריות" שהוא למעלה מהפנים בפנים של מדרגת 'ראש לשועלים' שהוא בבחינת ראש, – ישנה הבחנה פשוטה שהזנב הוא למטה מהפרצוף וישנה הבחנה שהזנב הוא למעלה מהפרצוף.

אבל מ"מ אלו הם שתי ההבחנות של עומק גילוי אליהו שנתבאר, בהבחנה של פרצוף ובהבחנה שנקראת זנב, זה גופא בעומק שי הבחנות של מדרגת ה'גילוי אליהו' שישנן.

מדרגת טעמים ומדרגת נקודות

ובעומק יותר, המילה זנב היא בגימטריא נ"ט, ונ"ט זה ראשי תיבות נקודות - טעמים, עיקר מדרגתה של תורה בשורש העליון שלה היא מדרגה של טעמים, - הרי כאשר קוראים בציבור שזה עיקר החיוב של קריאת התורה, עיקר צורת הקריאה היא באופן של טעמים, - כאשר היחיד קורא, הוא יכול לקרוא את המקרא רק בנקודותיו אבל כאשר קוראים בציבור על אף שהטעמים לא מעכבים לדינא רק באופן שזה משנה את משמעות הפסוק ובדרך כלל טעמים לא משנים כלל את משמעות הפסוק, אבל לכתחילה צורת הקריאה בציבור היא במדרגה של טעמים.

ובהגדרה עמוקה - יש הגדרה של טעם ויש הגדרה של נותן טעם, יש טעם שזה "עשה לי מטעמים כאשר אהבתי" ויש נותן טעם שזה כל הסוגיות בחולין נ"ט, נ"ט בר נ"ט, - וההגדרה של נותן טעם - נותן טעם זה הנקודות שמקבלות את הטעם מהטעמים, יש את עיקר מדרגת הטעם שהוא במדרגת 'טעמים' - טעם שכלי או טעם של החיך - אבל זה מדרגה של טעם, ויש את ההתפשטות של הטעם וההתפשטות של הטעם היא חלקי הטעם, היא הזנב שיוצא מן הטעם - זה ההבחנה שנקראת נקודות, - כל זנב זהו הנקודה היוצאת לחוץ, וזה ההבחנה של 'נותן טעם', מה שהוא 'נותן טעם' כלומר שהוא איננו הטעם עצמו אלא הוא נותן טעם.

'עיקר', טעם כעיקר, ונותן טעם

וצורת הדבר - יש את העיקר עצמו, יש את הטעם ויש את הנותן טעם, - בטעם עצמו יש בסוגיות את ההגדרה אם 'טעם כעיקר' או 'טעם לאו כעיקר', וא"כ, יש הגדרה של עיקר, יש הגדרה של טעם ויש הגדרה של נותן טעם, אלו הם שלושת המדרגות שישנם, יש את עצם ההויה עצמו, יש את הטעם של ההויה ויש את הנותן טעם המתפשט.

ומכל מקום, אליהו שזה סוגיא דידן כאן השתא - אליה, אליהו - מתגלה בו ההבחנה של הפרצוף ומתגלה בו ההבחנה של הזנב כמו שנתבאר, - מתגלה בו ההבחנה של הטעמים ומתגלה בו ההבחנה של ה'נותן טעם'.

כאשר הבריאה היא בצורה שלימה הרי שיש את הטעם וכאשר הבריאה נופלת ממדרגתה - כמו שאומרת הגמ' "משחרב בית המקדש ניטל הטעם בפירות, ניטל הטעם בביאה" וכן ע"ז הדרך, וכוונת הדבר שנופלים ממדרגת טעם למדרגת נותן טעם זהו כוונת חז"ל שמחרב הבית ניטל הטעם מן הפירות.

האכילה מעץ הדעת - מדרגת נותן טעם

ופשוט וברור הדבר - זה לא נתגלה פעם ראשונה בחורבן הבית אלא זה נתגלה בדיוק בחטא הראשון של האכילה מעץ הדעת שהוא שורש החורבן, - על שבת נאמר "טועמיה חיים זכו" כלומר, מי שאוכל את הדבר מכח מדרגת הטעמים שבו - "חיים זכו", משא"כ באכילה שאכלו אדם וחיה מעץ הדעת כאשר הם אכלו מן העץ הם לא טעמו את הטעם שבפירות אלא כמו שבחורבן בית המקדש נאמר "משחרב הבית ניטל הטעם בפירות" כמו כן כאשר הם אוכלים מעץ הדעת - כל מה שיש להם זה את ה'נותן טעם'. - ובבחינה מסויימת, זה פשט אחד בדברי חז"ל הידועים שכאשר אדם הראשון אכל מן העץ הוא אמר 'אכלתי ואוכל', וביאורים רבים נאמרו בדבר, אבל פנים אחד בסוגיא דידן השתא - כיון שהוא ביקש את ה'טעם'. והוא מצא רק את ה'נותן טעם' - זה נקרא 'אכלתי ואוכל', כי הוא מנסה לגעת בשורש הטעם ולא רק ב'נותן טעם' שבדבר, זה 'אכלתי ואוכל' שאמר אדם הראשון [ומדגישים, זה פנים אחד בדברי חז"ל, כמו בן].

ה'אליה' - הממוצע בין טעם לנותן טעם וגילוי בקרבן פסח

אבל מ"מ א"כ, כאשר אדם הראשון אוכל מעץ הדעת, אין לו את הטעם עצמו אלא כל מה שיש לו זה רק את ה'נותן טעם', והרי הזכרנו את דברי הגמ' בפסחים בדף ג' שרבי יהודה בן בתירא אמר לאותו גוי לבקש שיתנו לו מהאליה שהיא השופרי דשופרי' כלומר שיקבש לטעום את הטעם שנמצא באליה, - וכמובן, בפשוטם של דברי הגמ' זה היה על מנת שיבדקו אחריו וימצאו שהוא ארמאי כמו שבאמת היה לבסוף, ועי"כ לא יתנו לו כלל, אבל מצד הדברים כשלעצמם, ודאי שהאליה היא השופרי דשופרי' והיא לא נאכלת אבל עיקר האכילה שיש לנו בפסח היא ב'טעם פסח' כמו הדין שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן' בכדי שישאר ה'טעם פסח' שזה עיקר המדרגה של פסח, כלומר שהמקום שמתגלה עיקר המדרגה של אכילה מן הפסח זה באליה אלא שהאליה לגבוה סלקא ולכן באמת אין לנו טעם שלם בפסח כאן בעולם אבל מצד שורש הגילוי שבפסח מונח בו טעם שלם, - והטעם השלם הוא נקודת הממוצע שבין הטעמים לנקודות זה נמצא באליה, האליה היא שורש מקום הטעם מצד הממוצע שבין טעם לנותן טעם - בדקות - זו המדרגה הנקראת אליה וזה השופרי דשופרי' שנמצא בקרבן, -

זה נאמר דייקא בקרבן פסח שעיקרו טעם כמו שהוזכר הדין של אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן רק שאין בידינו טעם שלם ולכן לא אוכלים מהאליה אלא "אליה לגבוה סלקא" שהיא עולה בחזרה לשורשה.

ומ"מ א"כ בעיקר מדרגת האליה - היא מגלה את הממוצע שבין הנותן טעם לטעם.

זה נקודת מדרגת אליהו הנביא - "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" - כשזה במדרגת נפש זה נקרא אבות וזה נקרא בנים אבל במדרגת תורה יש את הטעמים שבתורה ואת הנקודות שבתורה, כל נקודה זהו דבר המתפשט זה ההבחנה של בנים שבמדרגת תורה, ה'נקודות' זהו מקום של גילוי כנקודה מן הדבר עצמו ולא עצם הדבר עצמו, וא"כ כל נקודה היא בבחינת ה'נותן טעם' לא בבחינת הטעם עצמו, חסר את עצם מציאות הטעם, ובדקות, מתהפך הטעם לאותיות מעט שלא נשאר בו אלא מעט בלבד, זה ההבחנה של ה'נותן טעם'.

‘נעשה לי מטעמים’ - אכילת קרבן פסח דיצחק שמעלה את הנו"ט לטעם

אבל מ"מ א"כ, זו המדרגה של אליהו בבחינת אליה - אליה שכמו שהזכרנו בראשית הדברים מדברי חז"ל ניטל מאליהו ה' פעמים הו' וניתן ליעקב שהוא הופך להיות יעקוב, יעקוב אבינו הופך להיות מלא על מנת שיהיה פקדון שיבוא אליהו ויגאל את בניו, מה כוונת הדבר שיש לו ערבון שאליהו יגאל את בניו? - הרי כל סדר ההשתלשלות שבמציאות הגלות אצל יעקב כשיעקב יורד ללבן שהוא הארמי אובד אבי' שהוא שורש תחילת הסיפור יציאת מצרים שבלייל פסח, הכל השתלשל מבקשת יצחק "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי בעבור תברכך נפשי בטרם אמות" שזה היה דייקא בלייל פסח כמו שאומר רש"י מיסוד דברי חז"ל שאלו הם השני גדיי עזים שאמרה רבקה ליעקב לעשות לקיים בקשת יצחק, אחד כנגד פסח ואחד כנגד חגיגה.

וברור הדבר, ה"עשה לי מטעמים כאשר אהבתי" זה היה השורש להעלות את האליה שהיא מקור ה'שופרי דשופרי' - באליה נאמר 'אליה לגבוה סלקא' שאינה ניתנת לאכילה אלא הכל לגבוה סלקא - זה נאמר ביחס להקרבה של קרבן פסח, אבל יצחק שהרי כל היותו שהוא עולה תמימה שהוא 'לגבוה סלקא' הוא דייקא אומר "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי" דהיינו להביא את האליה אליו דייקא, - את האליה שעולה ללעילא, זה היה עיקר המאכל שהיה צריך להביא, - בשונה מאברהם שהמשיך את השפע במדרגה של הג' לשונות של חרדל שזה השורש לד' לשונות של גאולה, מכח מדרגתו של יצחק מתגלה ה"עשה לי מטעמים כאשר אהבתי" שזה האליה - 'שופרי דשופרי' - שמה שיעקב הביא לו קרבן פסח, היא גופא נקודת העליה.

והרי ה"איל אחר נאחו בסבך בקרניו" שהיה במקום העקידה, שזה האיל שבא במקומו של יצחק, הרי מהו שורש הסבך שבו נאחו האיל? זה בסבך השערות, שבזנב ששם יש הרי את עיקר הסבך שהאליה מסתבך בקוצים שזה מה שנקרא "אליה וקוץ בה" כלשון הגמ' בראש השנה בדף י"ז לגבי הפסוק שנאמר 'לשאירית נחלתו' ולא לכל נחלתו שזה אליה וקוץ בה, וא"כ, - ה'נאחו בסבך בקרניו' - שורש הסבך לא מתחיל מהקרניים שזה מה שנאמר 'בקרניו', שהרי הגדרת קרן זהו דבר היוצא לחוץ שמהצד העליון זה הקרן שנמצא בראשו אבל מהצד התחתון זה הזנב שנמצא בתחתיתו, - ה'אליה וקוץ בה' זה מונח ב'נאחו בסבך בקרניו' דייקא.

ומכל מקום, עומק ההארה הזו זה היה בעקידה שבמקום לעקוד את יצחק בפועל שזה היה רק בכח ובפועל עקדו את האיל - ועקדו אותו עם האליה - שם היה השורש של האליה העליונה, זה מקורו של יצחק.

ומהמקום הזה אומר יצחק "עשה לי מטעמים כאשר אהבתי בעבור תברכך נפשי בטרם אמות", - זה ה'עשה לי מטעמים' להעלות את ה'נותן טעם' לטעם, זה היה עומק אכילתו של יצחק.

וכאשר מביא לו יעקב אבינו את אותם שני גדיי עזים כנגד פסח וכנגד חגיגה וע"י כן מברך יצחק את יעקב, - הוא מברך אותו במדרגה של 'ועשה לי מטעמים בעבור תברכך נפשי' שמכח המטעמים נעשה הברכה של יעקב אבינו.

ועל ידי כן משתלשל כל הסדר של בריחת יעקב ללבן והירידה למצרים ככל סדר הדברים שהיה, - הבירור שצריך לברר שמה זהו את אותו ליל פסח, אותו קרבן פסח של ה'מטעמים' שהיה אצל יצחק, - זה השורש שמכחו צריך לצאת ממצרים, הגאולה הראשונה.

נטילת הו' מאליהו ע"י יעקב - לגלות את מדרגת אליה שבאליהו

ושורש הגאולה הראשונה הוא שורש גאולה אחרונה "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", מכח הערבון שאצל יעקב אבינו בא הגואל האחרון - המבשר על הגאולה שהוא לוקח את הפקדון, - זה אליהו הנביא שעתיד לבשר על הגאולה.

והפקדון שלוקח ממנו יעקב אבינו, כלומר זה לא כסתמו של דבר שנחסר מאליהו הו' והוא הופך להיות אליה, - אם הוא נחסר מאליהו והוא הופך להיות אליה כלומר שמונח בו ה'שופרי דשופרי' של הטעם, - הוא מה שהופך אותו, גופא, למבשר על הגאולה במדרגה של טעם, - מה שהוא מבשר על הגאולה, הוא מבשר לעלות מה'נותן טעם' לטעם ומקום הבשורה הזו היא הנקראת אליה, הוא מקום ה'שופרי דשופרי' שהיא הממוצע שבין הטעם לנותן טעם.

על ידי שיעקב נוטל ממנו את הפקדון של הו' - הוא הופך אותו למדרגה של המגלה של הממוצע שבין הטעם לנותן טעם - זה גופא אליהו שמבשר על הגאולה מכח נקודת השם אליה - אליה. - ועל ידי כן הוא מעמיד אותו במדרגה הזו.

וכאשר יושלם המדרגה הזו, אליהו יעלה לא רק את ה'נותן טעם' לטעם שזה בחינת האליה אלא הוא יעלה גם את הנקודות עצמם ממש בפועל שהוא יעלה אותם בחזרה לשורש נקודת הדברים, זה עומק כח הגילוי של גאולתם של ישראל מכח אליהו.

עומק גילוי ה'אליה וקוץ בה' במי שמשים עצמו כשיריים

כאשר יתגלה העומק שבדבר, זה מה שהזכרנו את מה שאומרים חז"ל בגמרא בראש השנה בדף י"ז על הפסוק "לשארית נחלתו" - "אליה וקוץ בה, לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו, - אלא למי שמשים עצמו כשיריים" כלומר הגילוי של י"ג מידות רחמים שאמר מיכה המורשתי זהו גילוי שמתגלה 'לשארית נחלתו' - למי שמשים עצמו כשיריים, וע"ז אומרת הגמ' 'אליה וקוץ בה', האליה זה החלק המשובח וה'קוץ בה' - הוא נאחז שם בשערותיה של האליה, נאחז שם דבר קשה שזה דווקא לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו.

מה עומק הדבר שדווקא כאן נאמר 'אליה וקוץ בה'?! - ברור ופשוט לפי כל מה שנתבאר, 'לשארית נחלתו' - מי שמשים עצמו כשיריים א"כ, הוא משים עצמו כזב שהרי שיריים זה מה שנשאר, - נשארים תמיד פירורים, נקודות, - למי הקב"ה מוחל וסולח, למי שמשאיר את עצמו בבחינת שיריים שהיפך הראש הוא הופך להיות שאר, שבמקום ראש - פרצוף, הוא הופך להיות שאר - שירים, הוא הופך להיות מציאות של זב, זה העומק של ה'אליה וקוץ בה'.

וכמוכן, ה'קוץ בה' מהצד התחתון זה היה בגלות מצרים ששם נאמר בשעבוד "ויקוצו מפני בני ישראל".

מדרגת הקוץ שבאליה מהצד התחתון ומהצד העליון

ובעומק יותר מהו 'אליה וקוץ בה' - ישנה הבחנה שהאליה עולה אל - י-ה כמו שהוזכר שמצד כך הוא עולה לי-ה, וישנה הבחנה שהיא עולה לקוצו של יו"ד שזה המדרגה העליונה שנקראת 'אליה וקוץ בה' - מצד כך היא עולה למקור, לשורש העליון, - לא רק למדרגת הטעם אלא היא עולה למדרגת 'עיקר' שעליו נאמר 'טעם כעיקר', זה עומק המדרגה של 'אליה וקוץ בה'.

מה שמהצד התחתון זה 'קוץ בה' 'קוץ' דתחתון בבחינת האכילה מעץ הדעת שנתקללה האדמה וקוץ ודרדר תצמיח לך' וכמו שהוזכר פעמים רבות ש'דרדר' זה מקום הדירה שזה השיפלות שהם יורדים לדירה במצרים והקוץ זה ה'ויקוצו מפני בני ישראל', זה מהצד של הנפילה.

אבל מהצד העליון זה הופך להיות טעם כעיקר, שזה ה'עיקר' ושורש דכולי עלמין" ומצד כך מתגלה ה'דרדר' דר-דר שזה דירתו של הקב"ה, 'דירה בתחתונים', ומתגלה ה'קוץ', - מתגלה ה'טעם כעיקר', ומתגלה ה'עיקר' עצמו, - היפך ה'כופר בעיקר' מתגלה ה'עיקר' ושורש דכולי עלמין' - זה עומק העליה שמתגלה במדרגת האליה.

מדרגת אליהו הנביא - עצם תפיסת הממוצע

וכמו שהוזכר, זה מדרגתו של אליהו, - יש מה שאליהו ממצע בין אדם לבהמה שזה ה-אליה בגימטריא אדם עם הכולל מחד, ואליהו בגימטריא בהמה, - זה מה שהוא ממצע בין מדרגת אדם למדרגת בהמה.

ויש מה שהוא ממצע בתוך מדרגת האדם עצמו - "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" שהוא ממצע בין אב לבן [- שבעומק הם מקבילים אהדדי כמו שחודד בראשית הדברים].

אבל בעומק העליון יותר, אליהו ממצע בין ישראל לאביהם שבשמים שזה מה שאליהו אומר "אם ה' הוא האלקים לכו אחרינו", - הוא משיב את ישראל לאביהם שבשמים.

ולמ"ד אליהו זה פנחס - "בקנאו את קנאתי בתוכם", הוא קינא את קנאת ה' צב-אות ועל ידי כן "השיב את חמתי מעל בני ישראל", הוא עושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, זה המדרגה העליונה של מדרגת אליהו.

אליהו הוא ממוצע

הוא ממוצע בין האי עלמא לביאת משיח.

הוא נמצא בתפיסת הממוצע - שבמדרגת אדם ובהמה זה האליה שהיא הממוצע בין אדם לבהמה כמו שנתבאר.

אבל בעומק, הוא נמצא בכל מדרגת ממוצע, - שם, שם נמצאת מדרגת אליהו.

הוא לא שייך לא לעולם העליון ולא לעולם התחתון, הוא יורד ועולה ויורד, וחוזר חלילה, - אפשר להביא לזה עוד הרבה מאד דוגמאות אבל הנקודה היא בהירה מאד, - זה מדרגתו של אליהו.

ומצד העליה הזו שמתגלה במדרגתו של אליהו שהוא מבשר על הגאולה, - הוא מבשר לצרף את כל החלקים, - הוא הממוצע לקבץ, לצרף, לאחד יחד את כל המדרגות כולם.

זה אליהו שמשיב את כל המדרגות כולם, הוא - הוא מבשר על הגאולה, הוא לא מבשר רק על הגאולה האחרונה אלא הוא מבשר על הגאולה בבחינת גל-א שזה אותיות גאל כמו שאומר המהר"ל, הוא מצרף, מחבר ומאחד את כל החלקים כולם והופך אותם למציאות של 'אחד'.

זה ה'שופרי דשופרי' - כמוכן, כפשוטו יש אדם ויש בהמה ויש ממוצע ביניהם, אבל הממוצע שביניהם בעומק, הוא למעלה מאדם והוא למעלה מבהמה ולכן הוא יכול להיות ממוצע ביניהם כי הוא למעלה משניהם, הוא מחבר את שניהם באור השכינה העליונה - "אדם ובהמה תושיע הוי"ה" - ההוי"ה הנמצא ביניהם הוא זה שיכול לצרף ולחבר אותם גם יחד.

זהו אליהו שהוא שלוחו של הקב"ה, - הוא ה'שכינה ביניהם' שנמצא בין ישראל לאביהם שבשמים, בין איש לאשתו, בין אדם לבהמה, בין כל המדרגות כולם, - זה ה'שופרי דשופרי' שגנוז בנקודת הממוצע.

[שאלה: הרב אמר שאליהו הוא הממוצע בין אדם לבהמה, האם שייך לומר על אליהו שהוא בין אדם לבהמה]

תשובה: זה הוזכר שכל ממוצע בהכרח שהוא חובק בתוכו את שניהם, אחרת, הוא לא יוכל לחברם, וא"כ מה שבפשטות הממוצע נמצא מצד אחד למטה מן העליון ולמעלה מהתחתון, בעומק, כל ממוצע הוא נמצא למעלה משניהם ולכן הוא יכול לחבר ביחד את שניהם, - הממוצע התחתון באמת נראה כחצי מן העליון וכחצי מן התחתון אבל הממוצע בשורשו הוא למעלה משניהם ולכן בכחו לחבר את שניהם [= כלומר שהוא מאחד ביניהם] - הוא אחד בעצם שממנו נחלקו שנים שהם הפכו להיות שנים ולכן הוא יכול לחבר אותם, הוא לא מחבר אותם במקרה אלא הוא מחבר אותם מחמת שהוא השורש שממנו נעשה השנים האלה - משם מקור ההתחלקות, - הוא האחד שממנו נעשה השנים ולכן הוא יכול לחבר את שניהם בבת אחת.